

CUPRINS

„PREDOSLOVIE” (sau... În loc de Prefață).....	15
---	----

Partea I

PRELIMINARII	21
---------------------------	----

CAPITOLUL I

INCREDIBILA AVENTURĂ A SPECIEI UMANE	23
---	----

I.1. Impactul Revoluției Cognitive.....	24
I.2. De la Hominide la Homo Sapiens, la Homo Preistoricus și Istoricus	25
I.3. Popularea Terrei.....	29
I.4. Procese fundamentale în evoluția omului	31
I.5. Inteligența Artificială (I.A.) – impact major în evoluția omului.....	34

CAPITOLUL II

REVOLUȚIILE NEOLITICE	38
------------------------------------	----

II.1. Preliminarii... ..	38
II.2. Revoluția Agrară.....	40
II.3. „Debutul” Istoriei (-7000 î.Chr.)	45
II.4. Inventarea Religiei (-5000 ani, î. Chr.).....	46
II.5. Inventarea Scrierii/Scrisului (-4.000 ani î.Chr.)	47
II.6. Formarea statelor/imperiilor. Primele civilizații din istorie	49

CAPITOLUL III

APARIȚIA RELIGIILOR	54
----------------------------------	----

III.1. „Frica de moarte” naște... religii!	54
III.2. Primele „manifestări religioase” (M. Eliade).....	57
III.3. Religiile „oral-pastoral-agricole”	58
III.4. „Agricultura naște Dumnezeii”	64
III.5. Politeismul.....	64
III.6. Monoteismul.....	67

CAPITOLUL IV**RELIGIILE „CĂRȚII / MÂNTUIRII”: IUDAISM,**

CREȘTINISM, ISLAM	69
IV.1. Iudaism.....	69
IV.1.1. Nașterea unei religii.....	69
IV.1.2. Cronologia Iudaismului	82
IV.1.3. DUMNEZEUL suprem!	85
IV.1.4. Mesianism și Mântuire.....	86
IV.1.5. Legea „VIE”	87
IV.1.6. Învățați și legislatori.....	90
IV.1.7. „Drumul/calea” lui ISRAEL.....	92
IV.1.8. Locuri de cult pentru o națiune	94
IV.1.9. „Ritmul” vieții.....	97
IV.1.10. IUDAISMUL în lumea contemporană	98
IV.2. Creștinismul	101
IV.2.1. La început a fost... CUVÂNTUL.....	101
IV.2.2. Cronologia Creștinismului.....	106
IV.2.3. Răspândirea geografică a CREȘTINISMULUI.....	107
IV.2.4. Principalele ramuri ale Creștinismului	110
IV.2.5. Două milenii de „Lege”	118
IV.2.6. Revelația și Adevărul.....	121
IV.2.7. „Drumul lui Christos” și „Casa Domnului”	123
IV.2.8. O uniune mistică	129
IV.2.9. Biblia – „Cartea Cărilor”	130
IV.2.10. Scrieri creștine	142
IV.3. Islam.....	149
IV.3.1. Istoria și evoluția Islamului.....	149
IV.3.2. Cronologia Islamului	152
IV.3.3. Ramurile Islamului	154
IV.3.4. Răspândirea geografică a Islamului	159
IV.3.5. „Creuzetul” ARAB	162
IV.3.6. Vârsta Imperiilor.....	163
IV.3.7. Nimic fără Dumnezeu:.....	168
IV.3.8. Profet și Mesager	172
IV.3.9. Din doctrina islamică:.....	173
IV.3.10. Resetarea Islamului – o utopie?.....	175

CAPITOLUL V

RELIGIILE ASIATICE	180
V.1. Hinduism	180
V.1.1. Scurt istoric	180
V.1.2. Răspândirea geografică a Hinduismului	183
V.1.3. Cronologie.....	184
V.1.4. O tradiție de cinci ori milenară.....	185
V.1.5. Dumnezei și Zeițe	189
V.1.6. „Cuvintele” evlavioase.....	191
V.1.7. „Creaturile Celeste”	192
V.1.8. „Dharma” – venerarea lui Buddha	193
V.1.9. În pas cu Maestrul, pe drumul spre... „Nirvana”	194
V.1.10. Locurile și ritualurile evlaviei; Ciclul Renașterii	196
V.2. Budism.....	201
V.2.1. Istoricul Budismului.....	201
V.2.2. CRONOLOGIA BUDISMULUI	205
V.2.3. Răspândirea geografică și ramurile Budismului	206
V.2.4. Viața lui Buddha	208
V.2.5. „Școli” și „Vehicule”	211
V.2.6. Maeștri și ghizi spirituali.....	215
V.2.7. Drumurile („Căile”) Eliberării	216
V.2.8. Un pământ sacru. Sărbătoarea sacră.....	217
V.2.9. Karma – moartea și renașterea	219
V.2.10. Între fragmentare, împărțire, divizare și identitate.....	221
V.3. RELIGIILE CHINEZE.....	221
V.3.1. „Trei Învățăături”	222
V.3.2. Tradiții religioase multimilenare.....	224
V.3.3. Imperiul „Celest”	228
V.3.4. Cuvintele înțelepților.....	230
V.3.5. Sfinți și Eroii	232
V.3.6. În căutarea concordiei	233
V.3.7. Cosmosul Sacru.....	236
V.3.8. O inimă și un corp nemuritor	236
V.3.9. Sezoanele Cultului	237
V.3.10. Statul, Familia și Persoana	239

V.4. Religiile japoneze	240
V.4.1. Scurt istoric al religiilor japoneze	241
V.4.2. Cronologia religiilor japoneze.....	245
V.4.3. Coexistența religiilor	246
V.4.4. O lume populată de spirite	249
V.4.5. Cronici și texte sacre	251
V.4.6. Modele de înțelepciune	253
V.4.7. Iluminare și armonie	253
V.4.8. Un peisaj presărat cu sanctuare	254
V.4.9. Împărăția „divinului”. Iad și Paradis.....	254
V.4.10. Credințe vechi în lumea modernă. Noile credințe.....	255

CAPITOLUL VI

ALTE RELIGII..... 257

VI.1. Religiile Tradiționale: Animismul, Religiile Naturii, Șamanismul	257
VI.2. Religiile sincretice sau când religiile se întrepătrund	259
VI.3. Geografia „Sacruului”	260
VI.4. Ateismul – noua religie a țărilor dezvoltate?	262
VI.5. Sinteză: Principalele Religii/Credințe/Secte de pe glob	266

CAPITOLUL VII

ROMÂNIA – SCHIȚĂ GEOPOLITICĂ RELIGIOASĂ..... 273

VII.1. Preliminarii... ..	273
VII.2. Creștinarea și Creștinismul în spațiul etnic românesc	274
VII.3. România între „oportunitate” și „fatalitate”	275
VII.4. Transilvania – „laborator geopolitic”?.....	277
VII.5. Biserica Greco-Catolică (Unită cu Roma) din Transilvania.....	280
VII.6. „Moștenirea bizantină” în cultura română.....	282
VII.7. Rolul Bisericii Ortodoxe Române în „construcția” Statului Național Român.....	285
VII.8. Biserica Ortodoxă Română în perioada interbelică. „Românismul” și Ortodoxia (1918 – 1940)	287
VII.9. Monahismul românesc	290
VII.10. Biserica Ortodoxă Română în comunism (1945 – 1989)	293

VII.11. Biserica Ortodoxă Română după Revoluția din Decembrie 1989	295
VII.12. Biserica Ortodoxă Română – împliniri și neîmpliniri	297

Partea a III-a

REFLECȚII GEOPOLITICE	301
------------------------------------	------------

CAPITOLUL VIII

RELIGIA ȘI STATUL • „COABITARE” MULTIMILENARĂ

ÎNTRE ARMONIE ȘI OSTILITATE.....	303
VIII.1. Cine de cine, are mai multă nevoie	303
VIII.2. Religia – element de identitate statală/națională	304
VIII.3. Clasificarea statelor lumii în raport cu religia	306
VIII.4. „Ciocnirea civilizațiilor” sau „ciocnirea religiilor”	308
VIII.5. Studiu de caz: Ucraina – un război „civilizațional” și „religios”	311

CAPITOLUL IX

RELIGIA – UN „ALIBI” GEOPOLITIC PERFECT.....	314
IX.1. Dezbateri, tensiuni, conflicte intra și interconfesionale.....	314
IX.2. Schismele religioase.....	315
IX.3. Recrudescența sectelor și dizidenților.....	321
IX.4. De unde „ne vin” ... războaiele?.....	323
IX.4.1. Primele războaie religioase din istorie – Cruciadele	327
IX.4.2. Războaiele religioase din Franța (1520 – 1598)	330
IX.4.3. Războiul de Treizeci de Ani și Pacea din Westfalia (1618 – 1648).....	331
IX.5. Conflicte religioase contemporane.....	333
IX.6. China religioasă – puncte de vedere	339

CAPITOLUL X

MILITANTISMUL RELIGIOS	342
X.1. Creștinismul, evanghelizarea și colonialismul	342
X.1.1. Evanghelizarea contemporană	342
X.1.2. Creștinismul, evanghelizarea și colonialismul	343
X.1.3 Bula Papală (452) – bază teoretică pentru imperialismul european	349

X.1.4. Vatican – o rețea diplomatică pentru Biserica Catolică.....	350
X.1.5. Când identitatea religioasă devine națională.....	351
X.2. Militantismul islamic.....	353
X.2.1. Islamul politic și Jihadul	353
X.2.2. „Al Qaeda” din Afghanistan la Maghreb!.....	354
X.2.3. Șiismul contemporan instrumentalizat.....	356
X.2.4. „Conferința Islamică” – o vocație politică	358
X.2.5. Resetarea Islamului	359
X.3. Militantismul în alte religii.....	362
X.3.1. Budismul militant.....	362
X.3.2. Iudaismul ortodox și mesianic	363
REZUMAT	365
SUMMARY	379
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	395

„PREDOSLOVIE”

(sau... În loc de Prefață)

...Gândul de a scrie o *carte cu o asemenea tematică*, atât de complexă, mi-a „încolțit” în minte, încă din anii adolescenței, în anii '60 ai veacului trecut (și ce veac!... o „tempora”! „ce vremi și ce oameni” – ar fi scris... cronicarul!). O întâmplare de atunci, m-a „urmărit” mult timp după aceea, când... Bunicii mei dinspre Tata – „*Taica Mare*” sau „Moșu Urâciosu” și *Maica Mare* – „*Lina Carolina*” (un prenume extrem de rar), adică Dumitru și Carolina SIMION, vestiți gospodari și pomicultori, „coborători” din țărani liberi, *moșnenii*, din Gemenea – vestit sat, de pe mirifica vale subcarpatică a Dâmboviței... După o viață lungă, împlinită, fiecare având peste 80 de ani, s-au „stins” ca „două flăcărui albastre”, la interval de câteva ore, la începutul unei veri, la fel de bogate și frumoase... *întâmplare* care se va repeta câteva decenii mai târziu cu Tata și Fratele lui mai mic Pavel („Unchiu’ Vică”, cum îi spuneam noi), prin anii '80, când la fel, asemenea bunicii, au „plecat” și ei la distanță de câteva ore, fiecare din gospodăria lui, bolnavi de atâtea „beteșuguri”, dar mereu împreună, mereu optimiști, gândind cum să ne ajute pe fiecare dintre noi să ne... așeze în viață... „*turma de copii*”, câte șase pentru fiecare familie din care s-a format... „dinastia” de intelectuali SIMIONII, răspândiți în țară sau în străinătate.

Întâmplarea aceasta *m-a tulburat* (deși nu mai eram adolescent!), începând să-mi pun întrebări existențiale, despre „viață și moarte”, boli și suferințe, speranțe și necazuri, viața de dincolo de moarte, despre suflet și „țărâna” din care suntem plămădiți, despre... Dumnezeu, și câte și mai câte...

De fapt erau întrebările pe care și le pune orice om, conștient cât este de „*pasager*” *pe pământ*, despre fapte și răsplată, despre cunoaștere și ignoranță, despre... „*frica de moarte*” – una din problemele fundamentale ale omenirii... oare acesta este un motiv de... apariție a RELIGIEI poate?

Desigur nici atunci (încă din adolescență), nici acum (septuagenar fiind), „*răspunsurile*” nu m-au... mulțumit! Dar asta este o altă... *poveste!*

...Din păcate, „m-am apropiat” de DUMNEZEU destul de *târziu* (la o „*cumpănă*” din viața mea) la o „*vârstă*” rotundă... 50 de ani! Oare chiar m-am

„apropiat” cu adevărat? Te-am rugat adesea DOAMNE, ajută-mă să TE GĂSESC!

...Dar care au fost „resorturile” care au stat la baza... scrierii acestei cărți?

- importanța în *creșterea fenomenului religios* contemporan, când la o primă analiză, opt din zece locuitori ai planetei, se *revendică* la o religie/credință/sectă/cult etc.
- cum „*au modelat lumea*” *diferitele religii/credințe*, care au fost relațiile reale dintre Biserică – Stat (în diferite etape istorice), care sunt raporturile actuale, cum vor evolua în viitor?
- *necesitatea crescândă a credinței*, ca o ultimă „*ancoră*” pentru omul societății postglobalizate, ultratehnologizate dar... frustrate, confuze, anxioase...
- *abordarea interdisciplinară* a acestor subiecte, ne oferă posibilitatea înțelegerii *fenomenului religios* (interferența între teologie, istorie/arheologie, drept/științe sociale etc.)
- existența unei *bibliografii* incredibil de *abundente* (mai ales pentru marile religii ale lumii), care se îmbogățește mereu, prin noi contribuții, interpretări inedite, sinteze, descoperiri etc.
- *coabitarea aproape perversă* între *religie și... geopolitică*, de unde și identificarea religiei – ca una din *cauzele* desfășurării unor tensiuni, conflicte până la... războaiele religioase...
- înțelegerea subtilă a *metamorfozei mesajului religios* de „*iubire, pace și bunăînvoire între oameni*”, într-unul *violent de confruntare/război*, intra sau interreligios
- rolul *religiei* ca *element identitar național*, alături de etnie, rasă, limbă etc., mai ales în cazul creștinismului (ortodox)...
- *tendențele* din evoluția fenomenului religios contemporan: evoluția *conservatorismul* și dificila adaptare la realitățile lumii contemporane, care suscită în toate religiile dezbateri teoretice aprinse, de unde și dezvoltarea... *fundamentalismului* cu implicații grave geopolitice; alături evoluția unor religii către *toleranță religioasă* (mai ales în unele state asiatice)
- *neînțelegerile doctrinare*, intervenția statului/puterii politice, atitudinea clerului, alți factori, au generat *schisme și erezii* în cadrul unor mari religii (1054 divizarea și separarea Catolicismului de Ortodoxism, sau

în 1517/1521 reforma din cadrul Catolicismului și apariția Protestantismului sau Schisma islamică între Sunniți și Șiiți)

- evoluția în viitor a fenomenului religios, de la *secularizare* la *ecumenism*, întărind butada atribuită lui J.P. Sartre: „secolul XXI va fi religios, sau nu va fi deloc”!
- fenomenul *Sincretismului* este activ; apariția de noi religii la contactul dintre acestea (Shintoismul, Sikhs, Budismul Chinezesc)

... Dintotdeauna oamenii le-au plăcut „*poveștile*”, mai ales cele bine ticluite, transmise oral din generație în generație, apoi în scris, în care se regăseau comunități umane din ce în ce mai numeroase (familii, clanuri, triburi, popoare) prin care se afirma o credință religioasă, se realiza *socializarea* și *coeziunea* necesară până la realizarea identității religioase și naționale.

Coabitarea Religiei cu Statul/Puterea politică, fiind benefice pe rând sau împreună, celor doi „*actori geopolitici*” importanți...

...*Nevoia de credință* se va amplifica în viitor și nu se va diminua (cum eronat afirmau anumiți cercetători: „omul trebuie să creadă în cineva, ceva”!

...Am socotit necesar ca un *preambul*, abordarea în prima parte a cărții (*Preliminarii...*) a cadrului general în care a apărut religia, prin analiza sumară a „aventurii incredibile a speciei umane”, „impactul Revoluțiilor Neolitice” (fundamental pentru omenire) și în fine „debutul și evoluția fenomenului religios”.

Dar partea cea mai consistentă a cărții (a II-a), este dedicată „*Geografiei Religioase Mondiale*” în care prezentăm principalele religii grupate astfel:

- *Religiile „Cărții” sau „Mântuirii”*: Iudaismul, Creștinismul și Islamul
- *Religiile Asiatice*: Hinduismul, Budismul, Religiile Chinezești, Religiile Japoneze etc.
- *Religiile naturii și sincretice*: Animismul, Șamanismul, Shinto, Sikhs, Cao Dai ș.a.

Am încercat să redau „*povestea*” fiecărei mări religii, *evoluția istorică*, fondatori și *doctrine*, marile „*cărți*” *fundamentale*, dar și elemente de *cutume*, *locuri de cult* (sanctuare, biserici, moschei, sinagogi etc.), impactul acestor *credințe* asupra *statelor și lumii, civilizației*, literaturii, dar și a dreptului, moralei, diplomației etc.

Iată de ce Biblia – „*cartea cărților*” – are un loc special în structura cărții, fiind la baza Iudaismului (*Vechiul Testament*) și Creștinismului (*Noul Testament*); de asemenea marilor personalități fondatoare, am acordat o atenție

deosebită, de la Abraham la Moise, de la Iisus Cristos – cel mai important personaj care a modelat lumea, la Buda, Confucius sau mai aproape de noi M. Luther.

...*Partea a treia (Reflecții)*, este cea mai „sensibilă” datorită subiectelor abordate; unele au fost considerate mult timp „tabu”, iar „coabitarea” *perversă* dintre Religie și Stat (când armonioasă, când contondentă), ne-a oferit un vast „câmp” de observații dar și de concluzii uneori... nefavorabile fenomenului religios!

Astfel menționăm câteva „subiecte” interesante: conflictele *inter-religioase* (Schismele din Creștinism din 1054 sau 1517/1521), sau în Islam – apariția Șiiismului; apariția Sectelor/dizidenților); la acestea menționăm conflictele inter și intrareligioase, mai ales pe liniile de „fractură” (la contactul marilor religii, care se suprapun peste „marile civilizații” – vezi teoria sociologului S. Huntington, în anii '90!).

Trei mari teme m-au preocupat în raportul dintre „actorii geopolitici”: Biserica și Stat:

- „cine de cine, are mai multă nevoie?
- religia – un „*alibi geopolitic perfect*”?
- „*militantismul*” religios contemporan!

Analiza acestor probleme complicate, demonstrează *viabilitatea fenomenului religios*, aflat în deplină dezvoltare (mai ales după prăbușirea comunismului între 1989/1991), dar și adaptarea religiilor, la realitățile contemporane.

...*Multiplele crize globale*, au cuprins și surprins planeta noastră tot mai suprapopulată, dornică de *revanșa „Sudului Global”*, *crizele de materii prime*, apă și soluri, îmbinate cu *modificările climatice* rapide, dar și *crizele sociale, politice* (declinul Occidentului, „ridicarea Chinei”) diversele forme de război *hibrid* – iată câteva „tușe” ale peisajului lumii de astăzi, aflată în schimbare...

În acest context complex, grav, fiind pe marginea „*prăpastiei nucleare*”, cine oare mai poate... *salva omenirea*? Poate RELIGIA nu-i așa? chiar dacă circa 20% din populație se consideră atee, agnostică, fără nicio apartenență... religioasă, practicând o... „*negare*” a religiilor existente.

Lucrarea de față este o „*premieră*” în peisajul geografiei politice și geopoliticii românești, dar poate fi și un „*punct*” de *plecare* spre alte studii și cercetări în acest domeniu, cu un mare potențial de cunoaștere.